

Werkgelegenheidsdebat

*Verlag van het zevende Zelandusdebat gehouden op
dinsdag 1 oktober 2013 in Terneuzen*

Opening

Gewestelijk secretaris Henk Leunk heet de aanwezigen van harte welkom en introduceert Piet Vollaard, werkzaam bij het Kenniscentrum Duurzaam Innoveren & Ondernemen van de HZ University of Applied Sciences, als moderator van deze avond. Het woord wordt gegeven aan Pieter Vollaard.

Panelleden

Pieter Vollaard stelt de panelleden voor. Judith Merckies, Europarlementariër voor de PvdA, zet zich in voor de transitie naar de biobased economy. De problematiek rond de sluiting van Thermphos en Zalco heeft zij zich aangetrokken en zich ingespannen voor middelen voor het mobiliteitscentrum voor de getroffen werknemers. Koos de Meij, Zeeuwse FNV-bestuurder, zit onder andere in de werkgroep Arbeidsmarkt van de Zeeuwse SER. Ed d'Hooghe is Associate Human Resources Director van Dow Chemical. Gijsbrecht Gunter is ERC Manager bij Yara, lid van de gemeenteraad Borsele namens de SGP-ChristenUnie en vertegenwoordiger voor de Zeeuwse uiensector.

Wat zijn kansen voor duurzame werkgelegenheid?

Jos Hugense, directeur van Meatless: *“Van oorsprong ben ik een slager, die samen met zijn broers, sinds 1986 in Goes zit. Wij produceerden in Goes en voorheen in Domburg vleeswaren. Eind jaren '90 draaide het bedrijf slecht door toedoen van BSE-uitbraken. De bakens werden verzet en in 2003 begonnen wij met de productie van plantaardige toevoegingen in vlees. Innovatie is geen makkelijke weg, maar wel enerverend. Wij zijn nu ook een bedrijf gestart in Turkije.”*

“Innovatie is niet makkelijk, wel enerverend”

Op de vraag van Bram Nonnekes hoeveel werkgelegenheid Meatless oplevert antwoordt Jos Hugense dat bij het vleesbedrijf 40 medewerkers in dienst waren en er

nu 15 mensen werken. Dat zijn minder banen, maar er zijn volgens hem groeimogelijkheden.

Gino de Jonghe, mede-eigenaar van TechnoQ, vertelt dat zijn bedrijf is begonnen met het ontwerpen van besturingen van windmolens. De kennis en innovatie zit vooral in Zeeland en de productie vindt hoofdzakelijk plaats in China.

Op de vraag van Pieter Vollaard waarom er geen Europese, Nederlandse of Zeeuwse bedrijven worden ingeschakeld bij de daadwerkelijke productie antwoordt Gino de Jonghe: *“De Europese markt is te onstabiel door schommelingen in het overheidsbeleid en in de prijzen van grondstoffen. De prijzen voor grondstoffen voor het vervaardigen van magneten zijn onlangs bijvoorbeeld zeer sterk gestegen. Momenteel innoveren wij op het terrein van*

energieopslag door te participeren in een waterstofproject. We lopen nu echter vast op reglementering voor een bescheiden proefopstelling.”

Flexwerk

Erik Bak merkt op dat hij als werknemer ontslagen werd bij Zalco. De werkgelegenheid waarvoor hij nu in aanmerking komt staat bol van de flexibiliteit en lange reisafstanden.

Koos de Meij: *“Veel Zeeuwen werken buiten de provincie en dat aantal neemt toe. Er vindt een verdringing door Oost-Europese werknemers plaats in de metaalsector doordat van gelijke beloning vaak geen sprake is. De flexibilisering is doorgeslagen.”*

Ed d'Hooghe: *“DOW Terneuzen creëerde werkgelegenheid in Zeeland, maar het bedrijf moet zich als wereldspeler ook weten te handhaven. Wij werken voor een groot deel met flexwerkers. De betaalbaarheid is van belang. Wanneer DOW Terneuzen niet steeds de organisatie had kunnen veranderen en verbeteren en het zonder flexibele contracten had moeten doen zou de situatie bij DOW Terneuzen er heel anders uitzien.”*

Koos de Meij wijst er op dat de controle van de ketenverantwoordelijkheid van belang is. Controleert DOW Terneuzen de onderaannemers waar zij werk bij uitzet?

Wim ten Hoor: *“Ik maak uit het betoog van Ed d'Hooghe op dat de flexwerkers nodig zijn om de vaste betrekkingen te kunnen behouden, maar hoe ligt die verhouding nu tussen vast en flexibel en schiet de mate van flexibilisering niet steeds verder door?”*

Pieter Vollaard stelt dat onzekerheid en het omgaan met risico's aspecten zijn van deze tijd.

“Niet ook de kern flexibel maken”

Wouter van Zandbrink: *“Door een flexibele schil kan een bedrijf groeien. We moeten oppassen dat niet ook de kern flexibel wordt gemaakt. Wij willen in Europa toch zeker niet het Amerikaanse model volgen?”*

Judith Merkies: *“Dit is de vraag waar de verkiezingen voor het Europees Parlement om draaien. De PES-delegatie, waar de PvdA in het Europees Parlement deel van uit maakt, heeft werkgelegenheid als prioriteit gesteld. Oneigenlijke inzet en uitbuiting van Oost-Europese mensen moet tegen worden gegaan door de malafide uitzendbureaus aan te pakken.”*

In de zaal merkt een meneer op dat het hem niet uitmaakt of hij nu flexibel of vast aan de slag kan als hij maar aan de slag kan. Hij krijgt te horen dat hij te oud is. Waar moet hij werk zoeken?

Participatie en onderwijs

Judith Merkies: *“De verschillen tussen de regio's in Europa zijn groot. De kansen voor Zeeland liggen in samenwerking met Vlaanderen zoals het industriecluster in de Kanaalzone. Mensen moeten beter begeleid worden om aan de vraag op de arbeidsmarkt te voldoen. Daar moet niet pas mee begonnen worden wanneer mensen daadwerkelijk zonder werk zitten, maar in een eerder stadium.”*

Marion Lippens vindt het een slechte zaak dat het UWV is vertrokken uit Terneuzen. Werknemers laten meedenken en bijscholen vindt zij een goede zaak. Vaste krachten tonen vaak een grotere betrokkenheid bij het bedrijf dan werknemers die er kortstondig werken.

Pieter Vollaard stelt de vraag of het opleidingsniveau van de Zeeuwse werknemers aansluit op de vraag.

Dick van der Wouw, onderzoeker bij Scoop Zeeland: *“Die aansluiting in Zeeland is redelijk goed. We hebben hier het laagste werkloosheidscijfer van Nederland. Er worden nu meer werknemers van buiten Nederland binnengehaald omdat er in specialistische sectoren sprake is van frictie. De participatie in Zeeland is aan het inlopen op het landelijke gemiddelde. Meer Zeeuwse vrouwen en ouderen zijn aan het werk. De jongeren trekken de provincie uit voor studie en gaan daarna buiten Zeeland werken en wonen. Toch kwamen er tot voor kort ook gezinnen juist naar Zeeland omdat zij het hier prettig en veilig wonen vonden. De steden zijn de afgelopen jaren echter veiliger en prettiger geworden om te wonen en daardoor komen er nu minder jonge gezinnen naar Zeeland.”*

Wim ten Hoor: *“Hoe zit het met de participatie van mensen die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben? De mensen die bij de sociale werkplaats werken. Ik doe een oproep om rekening met deze mensen te houden.”*

Pieter Vollaard vraagt aan Gijsbrecht Gunter of het Yara lukt om alle vacatures vervuld te krijgen. Gijsbrecht Gunter antwoordt dat het Yara tot nu toe lukt, maar dat het vinden van de juiste mensen voor het verzilveren van kansen een uitdaging blijft, zeker bij de technische vacatures. Voor werk in de fruitteelt en voor productiewerk is volgens hem te weinig animo onder de Nederlandse werknemers.

Louis van der Hoof: *“De Dethon mag straks geen nieuwe mensen meer aannemen. Dat is een kwalijke zaak.”*

Koos de Meij reageert dat in het Sociaal Akkoord rekening wordt gehouden met mensen met een functiebeperking en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Ed d'Hooghe: *“Kleine bedrijven lukt het lastiger om mensen met een functiebeperking te plaatsen. DOW Terneuzen heeft als groot bedrijf onder andere de organisatie MyHandicap ingeschakeld.”*

Vanuit de zaal oppert een mevrouw dat bedrijven technisch personeel beter zouden moeten betalen. Een andere mevrouw vertelt over haar zoon die een technische opleiding volgt en nu zonder leerwerkbedrijf zit. Mevrouw: *“Hoe valt dit te rijmen met de toename van de vraag naar technisch personeel?”*

Jos Hugense: *“Wij hebben een werknemer met een functiebeperking. Wanneer wij hem vast zouden aannemen, wat wij overigens graag zouden willen doen, en zijn gezondheid gaat verder achteruit is de rekening voor ons onbetaalbaar. Voor een bedrijf als het onze is het een onverantwoord risico.”*

Judith Merkies pleit ervoor dat we moeten proberen een aantal vergezichten weten te creëren. De crisis raakt werknemers en werkgevers. Wat zijn de kansen voor werknemers met verschillende competenties in Zeeland?

Sterke punten

Dick ten Voorde, Economische Impuls Zeeland, wil de effecten van de crisis in Zeeland niet bagatelliseren. Toch heeft er economische groei plaatsgevonden in onze provincie. Zeeland is sterk geïndustrialiseerd (30%). De export in Zeeland is met 34% hoog. Daarnaast hebben we de havens als sterk punt. Dick ten Voorde: *“Wanneer de economie aantrekt zullen we een tekort aan personeel krijgen. Hoe dit probleem te tackelen is een uitdaging voor de middellange termijn. Startende ondernemers helpen, innovatie ondersteunen en inzetten op 10 kleinere bedrijven in plaats van één grote vis binnen halen is waar we voor moeten gaan.”*

Ed d'Hooghe: *“Een globaal bedrijf als DOW zoekt wereldwijd naar kansen. In de Verenigde Staten beschikken ze momenteel over goedkope energie. Dat heeft zijn weerslag op Europa.”*

“Slimme crosssectorale verbindingen”

Gijsbrecht Gunter: *“Slimme crosssectorale verbindingen zijn de toekomst. Een voorbeeld hiervan is de restwarmte en CO₂ die worden ingezet voor milieuvriendelijke en duurzame glastuinbouw.”*

Frank Wolff: *“Zeeland doet het relatief beter dan de rest van Nederland. Globaal opererende bedrijven en innovatie zijn de succesverhalen. Wat nog meer? Waarom zouden bedrijven zich in Zeeland willen vestigen? De antwoorden op deze vragen moeten we verzilveren.”*

Wouter van Zandbrink merkt op dat veel jongeren uit Zeeland wegtrekken. Er is sprake van een serieuze braindrain. Zeeland is decennia lang georiënteerd geweest op de Randstad, zeker de Zeeuwen ten noorden van de Westerschelde. We zouden ons volgens hem meer op Vlaanderen moeten richten en Zeeuws-Vlaanderen als springplank naar Vlaanderen gebruiken.

“Zeeuwen hebben een goed arbeidsethos”

Jan Lonink: *“Ik pleit ervoor om divers naar Zeeland te kijken. De Kanaalzone is anders dan Vlissingen-Oost en weer anders dan de Oosterschelderegio. Zet in op groen en toerisme, maar ook op procesindustrie en logistiek. Zeeuwen hebben een goed arbeidsethos. De dikte van de flexibele schil is een nationaal en Europees probleem.”*

Ben de Reu, gedeputeerde: *“De diversiteit van de Zeeuwse economie biedt uitkomst. Zoals het was zal het niet meer worden. We moeten Zeeland beter in de schijnwerpers zien te krijgen. Judith Merkies heeft zich ingespannen voor het mobiliteitscentrum. De arbeidsvoorwaarden waaronder de werknemers bijvoorbeeld bij Zalco werkten zullen niet die zijn waaronder zij nu aan het werk zijn of zullen gaan bij nieuwe werkgevers. Dat is een gegeven. Sommige zaken liggen niet aan de crisis. Thermphos*

is kapot gegaan doordat Kazachen hun fosfor dumpten op de Europese markt. Nederland onthield zich van stevige inspraak toen het aan bod was in Brussel. Gaat Brussel er nu wel werk van maken dat er wordt bijgedragen aan de schoonmaakkosten van het terrein?”

Judith Merkies: *“Wij hebben dit bij Eurocommissaris Karel de Gucht onder de aandacht gebracht en maken ons hier als PES-delegatie sterk voor.”*

Koos de Meij merkt op dat er in het dossier Thermphos goed is samengewerkt tussen de gemeenten, de provincie en de vakbonden om te komen tot het mobiliteitscentrum.

Liliane Schoone: *“Wanneer bedrijven het af laten weten en de gemeenten ook, moeten de mensen dan volledig op eigen kracht aan een nieuwe baan geraken?”*

Cees Liefing: *“Het is de harde waarheid dat er mensen ontslagen worden. De gemeenten kunnen niet iedereen aan werk helpen.”*

Ria Blaakman: *“Ik wil graag op eigen kosten een cursus volgen om mijzelf om te scholen, maar dit wordt door het UWV tegengewerkt omdat ik beschikbaar dien te zijn voor de arbeidsmarkt.”*

Een meneer in de zaal vertelt over zijn ervaring met het UWV. Er was bij het UWV alleen een digitale coach beschikbaar en het dichtsbijzijnde kantoor van het UWV lag voor hem in Breda.

“Zeeland, stel je minder bescheiden op”

Pieter Vollaard vraagt de panelleden om enkele uitsmijters.

Gijsbrecht Gunter zegt dat meer banen meer leefbaarheid oplevert. Ed d'Hooghe roept op tot het zoeken en aangaan van verbanden die verder reiken dan provinciegrens van Zeeland en de landsgrens van Nederland. Koos de Meij wil extra aandacht voor de 45-plussers en merkt op dat de uitwerking van het Sociaal Akkoord kritisch door de FNV zal worden gevolgd. Judith Merkies vindt dat Zeeland zich wat minder bescheiden moet opstellen. In Brussel wordt met respect gesproken over de Zuidwestelijke delta. Zeeland ligt daar midden in. Midden in Europa. Midden in een chemical hub. Ga na welke mogelijkheden de Europese Unie Zeeland kan bieden.

Sluiting

Om 21:35 uur wordt de bijeenkomst beëindigd en worden de panelleden, speciale gasten en de andere aanwezigen door Henk Leunk hartelijk bedankt voor hun komst en inbreng.